

קול צופיך

מרן הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

וירא - תש"ס - מאת מרן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

השיעור לעילוי נשמת :

מרן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

פרשת השבוע : וירא

השיעור נמסר ע"י הרב מרדכי אליהו זצוק"ל, בשנת תש"ס.

הלכות מגיס בשבת

"אשר יצווה את בניו"

אברהם אבינו ע"ה אף שהיו בו כל המעלות החשובות לא השתבח בו הקב"ה אלא על דבר אחד מיוחד שהיה בו: "כי ידעתיו למען אשר יצווה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט" י"ח, י"ט וכמו שפירש רש"י: "כי ידעתיו עיקר לשון כולם אינו אלא לשון ידיעה שהמחבב את האדם מקרבו אצלו ויודעו ומכירו, ולמה ידעתיו? למען אשר יצווה לפי שהוא מצווה את בניו עלי לשמור דרכי... היינו ידעתיו לשון חיבה". וא"כ, עיקר החשיבות של אברהם אבינו וחביבתו זה שיחנך בניו אחריו לעשות לא רק דברים חיובים אלא גם דברי מוסר ולעשות רצון הבורא לעשות "דרך ה'".

אברהם קיים כל התורה

הגמרא יומא כח, ב, קידושין פב, א אומרת שאברהם אבינו קיים כל התורה כולה שנאמר "וישמור משמרת מצוותי חוקותי ותורותי" בראשית כ"ו ה' ומוסיפה הגמרא "ואפילו עירובי תבשילין". ויש גורסים כאן "עירובי חצרות" עיין חידושי מהר"ץ חיות ויפה עיניים ביומא שהוא מחלוקת מדרשים. ותורה שבכתב ותורה שבע"פ עיין יומא שם והוסיף רש"י על החומש אפילו הלכה למשה מסיני. ואיך ידע אברהם אבינו לקיים "כל התורה" קודם שניתנה? אומרים חז"ל "שנעשו שתי כליותיו כשני אבנים" כשני לוחות הברית וידע מעצמו ומחושיו לשמור את כל התורה כולה ואפילו דינים דרבנן כעירובי תבשילין ועירובי חצרות וכו'. ואנו יודעים כמה פרטים ופרטי פרטים יש בכל הלכה מדאורייתא ומדרבנן וביוחד בהלכות שבת שהן "כהררים התלויים בשערה".

דין מגיס:

בפרק ראשון בשבת דף י"ז, ע"ב מופיעות כמה משניות שחולקים בית שמאי ובית הלל. "בי"ש אומרים: אין שורין דיו וסממנים וכרשנים אלא כדי שישורו מבעוד יום ובי"ה מתירין. בי"ש אומרים: אין נותנין אונן של פשתן לתוך התורה אלא כדי שיהבלו מבעוד יום ולא את הצמר ליורה אלא כדי שיקלוט העין ובי"ה מתירין...".

א"כ, ישנה מחלוקת בין בי"ש לבי"ה האם מותר להתחיל מלאכה ביום שישי מתוך ידיעה שהיא תגמר בשבת עצמה והגמרא לקמן י"ח, א' הסבירה את סברת בי"ש לאסור משום שביתת כלים. היינו שאדם מצווה שגם כליו ישבתו בשבת. ושואלת הגמרא א"כ, איך מותר להשתמש בנר שהודלק מערב שבת בשבת או למשל להשהות חמין על הפלטה אף אם אינו מבושל והרי כליו מבושלים בשבת! ומתרצת הגמרא שהאדם מפקיר את כליו לשבת ואז אינם כליו ואינו עובר עליהם ועיין שם בתוס' ד"ה דמפקרא. וממשיכה הגמרא ודנה במקרים המובאים במשנה שלדעת בי"ה זה מותר האם יש לגזור משום שמא יתה בגחלים ושואלת י"ח, ב' "צמר ליורה לגזור! אמר שמואל: ביורה עקורה פירש רש"י "מעל"

האור" והיינו שאין שם גחלים לחתות וניחוש שמא מגיס בה? בעקורה וטוחה" היינו שאין חשש שמא יגיס ושמא יתה כיון שהיורה סיר גדול אינה על האש וגם סגורה באופן שאי אפשר לפתוח אא"כ ישבור את הטיח.

מה פירוש "שמא יגיס בה"? מפרש רש"י: "מהפך בה ובמבשל הוא בישול". אבל התוספות ד"ה דילמא פירשו: "והוא צובע" וכתב הר"ן "והכי נמי אמרינן בפרק המביא ביצה ל"ד, א' ת"ר אחד מביא את האור ואחד מביא את העצים וכו' ואחד מגיס - כולן חייבין" כלומר שמגיס חייב משום מבשל. והוסיף הר"ן שמשמע אפילו עקורה מהאש יש בזה משום מגיס ומדובר באופן שלא בשל ממש, שע"י ההגסה מתבשל או מתקרב הבישול אבל אם בשל ממש כל אחד כדאית ליה או כמאכל בן דרוסאי או בישול כל צורכו "ליכא למיחש" ומיהו ה"מ בקדרה "אבל בצמר ליורה לעולם אסור" והביא הב"י את דברי הר"ן לענין להוציא מאלפס או קדרה שהועברו מהאש אם מותר להוציא מהם בכף "דנמצא מגיסן ואיכא משום מבשל". וכאמור כל זה מדובר שאינו בשל כ"צ. עיי"ש בסי' ש"ח בסופו.

וכתב הרא"ש פ"א סי' ל"ד: "אבל ביורה עקורה ולא טוחה חיישין דילמא מגיס בה ופירש רש"י והוי ליה מבשל אע"פ שעקורה מן האור - בעודה רותחת המגיס בה הוא מבשל וכל שכן שאסור להכניס כף בקדירה בעודה על הכירה". ונשאלת השאלה על דברי הרא"ש מה הכוונה בהכנסת כף? לבחוש או להוציא אוכל? אומר הקרבן נתנאל שם אות ב' והב"ח שגירסת הרא"ש ברש"י שונה משלנו שהיתה גרסא לפניו כך "המגיס בה הוא מבשל" ואילו לפי הגרסא שלפנינו משמע שכמו שהמגיס חייב משום מבשל באוכל כן בצמר חייב מדין צובע. כמו שאמרו התוס', כן כותב הב"ח, ואיירי באופן שלא מבושל כ"צ כמו שכתב הב"ח וקרבן נתנאל על הרא"ש שם בסע"ק ב'.

דין זה נפסק בשו"ע סימן רנ"ב סעי' א' בין הדברים שמותר לעשות בער"ש ונמשכים בשבת וז"ל: "ולתת צמר לתוך היורה שאינה על האש והיא טוחה בטיט שאם היא על האש אסור שמא יתה ואפילו אינה על האש אם אינה טוחה בטיט אסור שמא יגיס בה בכף והמגיס בקדירה אפילו אינה על האש חייב משום מבשל". וכתב על זה המגן אברהם - עיין סימן ש"ח בסופו. וכדלקמן. וכתב שם המג"א ס"ק ב' שהחיוב לא משום מבשל אלא משום צובע לפי התוס' והרא"ש ועיין לכה"ח רנ"ב ס"ק ו' וסי' ש"ח ס"ק קע"ו.

החילוק בין מבושל כל צרכו לשאינו מבושל כל צרכו

האם דין מגיס שייך בכל תבשיל או רק אם אינו מבושל עדיין? אומר הר"ן: "ומדאמר ביורה עקורה וטוחה שמע מינה דאפילו בעקורה איכא משום מגיס ואיכא משום מבשל אבל כל שנתבשל כמאכל בן דרוסאי תו ליכא למיחש" = לשיטתו, אבל לרמב"ם פ"ט הלכה ה' ושו"ע ש"ח סעי' ד' בעינן בשל כל צרכו ועיין לביאור הלכה ד"ה אפילו שהאר"ך בזה והביא פוסקים לכאן ולכאן ואנו אין לנו אלא דברי השו"ע ורמ"א שלא חלק דבעינן בישול כל צורכו ולכאורה ע"פ זה אם התבשיל מבושל כל צרכו - לא שייך כלל דין מגיס ומותר אף לבחוש ממש או על כל פנים להוציא בכף מקדירה שעל האש. ובסימן ש"ח, סעיף י"ח פסק מרן: "האילפס והקדירה שהעבירן מרותחין מעל גבי האור אם לא נתבשל כל צרכן אין

קול צופיך

מִן הָרֵאשׁוֹן לְצִיּוֹן הַרְה"ג הַמְקוּבֵל הָא-לְקִי הַרֵב מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

וירא - תש"ס - מאת מִן הָרֵאשׁוֹן לְצִיּוֹן הַרְה"ג הַמְקוּבֵל הָאֱלִיהוּ זְצוּק"ל

למעשה דעת החזו"א והרב פעלים:

יש אחרונים שאמרו שהבית יוסף לא הבין את הרמב"ם וזה דבר שלא ניתן להיאמר משום שהבית יוסף משכן נפשו לדקדק מאד בדברי הרמב"ם כמוכח בספרו הגדול כסף משנה ובבית יוסף ובשאר דבריו. ואין כמוהו שעליו סומכין בפירושו לרמב"ם.

כתב החזו"א או"ח סימן ל"ז, ט"ו בשם הרשב"א שהתיר נטילה בכף ... ואמנם בהגסה ממש בזמן שהוא על האש ראוי לפרוש אחרי שלדעת הרמב"ם היא מלאכה דאורייתא כפי מה שפירשו הכלבו, מכל מקום ליטול בכף שהוא רק מדרבנן... יש לסמוך להקל כשאר פוסקים אפילו כשהוא על האש וכמו שכתב הראב"ד. ובמשנה ברורה כתב להחמיר ליטול בכף כל זמן שהוא על האש אף בנתבשל כל צרכו. ונראה דברוצה להשאיר הקדירה כשהיא על כירה שאינה גרופה שאם יסלקה לא יוכל להחזיר ואין לו תקנה אלא ליטול בכף - אפשר להקל" ועיין שו"ע הרב סי' ש"יח סעי' ל' שמחמיר בזה.

סיכום דעת החזו"א: לכתחילה אין לקחת בכף מסיר שעל האש כחומרת המשני"ב ואם יש צורך ואין אפשרות אחרת - אפשר להקל. ובהגסה ממש - ראוי לפרוש. תשובה כמעט זהה מופיעה בשו"ת רב פעלים ח"ג סי' מ"ה החזו"א לא ראה את הר"פ וכל להיפך ופסיקתם עולה בקנה אחד כפתור ופרח!

ונשאל רבנו בעל הבא"ח: "ילמדנו רבנו אם מותר להוציא תבשיל מן הקדירה בליל שבת בעודה על הכירה כדי לתיתו לעני כי בני הבית אינם רוצים לאכול אלא עד אחר שתיים ושלש שעות..." יבא בעה"ב ויאמר לעני בשמחה אתן לך עד חצי המלכות מכל תבשילי רק תמתין עד שכולם יגיעו לסעודה. העני אומר - עד שאמתין אסבול מרעב! א"כ, האם יכולים להוציא לו כבר עכשיו מהקדירה כשהיא על האש? והשיב עפ"י תשובת הרדב"ז ח"ג סי' ת"י"א להתיר בתנאים הבאים:

- א. דווקא אם ברור לו שהמאכל מבושל כל צרכו ואם מסופק אז אסור.
- ב. אין להתיר אלא בנידון השאלה הנזכרת שנותן התבשיל למי שיש בזה צורך מצוה רבה ואם לאו יש להחמיר שלא להוציא בכף מקדירה שעל האש.
- זאת אומרת שהחילוק הוא אם יש כאן צורך אמיתי כדוגמת מש"כ החזו"א או דוגמת העני הנ"ל אבל אם זה סתם מחמת פינוק שרוצה שהאוכל ישאר חם בדיוק לפי המידה הדרושה לטעמו - יש להחמיר. אגב כך, נספר מעשה שהיה עם החפץ חיים זצ"ל שהזמין לביתו לסעודת ליל שבת אורח שהזמין למקום, לאחר חקירות קצרות גילה הח"ח שהאורח לא אכל דבר מהבקר וכשהגיע לביתו סימן לבני ביתו לא לשיר "שלום עליכם" ו"אשת חיל" וכו' וקידש מיד ורק אחר המנה הראשונה השלים דברים אלו. וכל זה משום שהיה אותו אורח רעב ולא יכול היה לחכות והמלאכים יוכלו לחכות... ועיין בזה מש"כ במשני"ב רע"א ס"ק א' דכיוון שמוטלים עליו אורחים וכד' לא יוכל לעכבם בשביל שרוצה לקיים מצוה מן המובחר

היתר הגסה ממש לאחר שירד מן האש:

כתב הבית יוסף סימן שכ"א בסופו בשם הרמב"ם בתשובה: נשאל על קדירה של דייסא שמשתיין אותה ע"ג כירה בשבת, למחר כשמורדין אותה מעל הכירה ומגיסין בה הרבה ומערבין אותה ומכין אותה בעץ הפרור עם צדדי הקדרה או בתוך הקערה עד שמתערב הברש והריפות והמים ותיסמך ותיעשה כולה גוף אחד. ופעמים מסירין מים מעל פניה ואח"כ מערבין אותה ופעמים מוסיפין לה מים חמים לפי מה שהיא צריכה כל אלו המעשים אסור

מוציאין מהן בכף שנמצא מגיס ואיכא משום מבשל ואם נתבשל כל צרכו מותר. אבל צמר ליורה אעפ"י שקלט העין אסור להגיס בו". ומוסיף הרמ"א בשם מהרי"ו: "ולכתחילה יש לזוהר אף בקדירה בכל ענין". והבינו האחרונים מן הרמ"א שצריך להפוך את הקדירה לקערה ורק אז יוכל להוציא בכף בלא לחוש למגיס. או שיחכה עד שיתקרר האוכל, ופתרון זה אינו מעשי וגם לחלוק על הרמ"א איננו רוצים.

ביאור שיטת מהרי"ו והרמ"א

הענין הוא כך: הרמב"ם כותב הל' שבת פ"ג הי"א "אסור להכניס מגריפה מעין מזלג לקדירה בשבת והיא על האש להוציא ממנה בשבת מפני שמגיס בה וזה מדרכי הבישול הוא ונמצא כמבשל בשבת". וכתב ע"כ הרב בעל מגיד משנה: "ונראה לי שאין דברי רבנו אמורים במבושל כל צרכו דהתם ודאי אפילו מחזירין ע"ג האש ומבשלין - פטור והיינו שזה רק איסור דרבנן וכיוון שכן אין לגזור בהכנסת מגריפה אבל באינו מבושל ודאי יש לחוש לדעתו ז"ל... ומה שני"ל כתבתי והוא שכל שאין בהגסה ממש חיוב - הכנסת המגריפה מותר. וכל שיש בהגסה חיוב - אסור להכניסה". וכן מובא בכסף משנה בשם הרמ"ך "היה לו לרמב"ם לפרש במה דברים אמורים בתבשיל שלא בישל כל צרכו אבל בישל כל צרכו מותר וכן המנהגי". ועיי' שהוסיף לברר דעת הרמב"ם וכ"כ הרב לחם משנה בשינוי קצת ע"ש. ולמעשה יש עוד פירוש האם בהוצאה בכף אם לא בשל כל צרכו זה מגיס ממש או כעין מבשל.

ויש חולקים על פירוש זה והסבירו דעת הרמב"ם לאסור אפילו במבושל כל צרכו. עיין הגהות מימוניות ופרי מגדים משבצות זהב סי' רנ"ב ס"ק א' ועוד ועיין ט"ז ש"יח ס"ק כ"ג ומג"א רנ"ג ס"ק ל"ב.

דין זה פסקו השו"ע בצורה ברורה כדעת הרמב"ם עפ"י פירושו ופירוש הרב מ"מ הנ"ל וכן פירשו רוב הפוסקים. ואומרים המשנה ברורה ש"יח סק קט"ו וכה"ח שבמבושל כל צרכו מותר אף להגיס ממש אם אינו על האש עיין מש"ב ס"ק קט"ו וכה"ח ס"ק קע"א ואם מונח על האש מותר להוציא ממנו אם בשל כ"צ עיין כה"ח ס"ק קע"ג ומש"ב ס"ק קי"ב ושם שיש מחמירים ועיין א"ר בס"ק ט"ל.

על זה בא הרמ"א והוסיף שיש לזוהר בקדירה בכל ענין. וכתב המשני"ב ס"ק קי"ז בשם אחרונים שלא נהגו כמוהו והרוצה להחמיר יחמיר בהגסה ממש אבל בהוצאה בכף אין להחמיר כלל עיין שם בביאור להלכה וכה"ח ס"ק קע"ז ומש"ב ס"ק קי"ז. מקור דברי הרמ"א הוא בפסקי מהרי"ו והבי"ח מביא את דבריו בסתם "דכשמסירים קדירה מן האש להוציא המאכל ממנה אין להגיס בה בכף דהווי כמבשל וכו'" עיין בי"ח בסי' רנ"ב משמע שדווקא להגיס ממש אסור ולא להוציא בכלי. וכן הביא הבית יוסף סי' רנ"ג דעת הכלבו לגבי נתינת מים חמים בעוד הקדירה על האש ואסר משום מגיס ולא דיבר מאומה מענין נטילה בכלי. אלא שכל זמן שהקדירה על האש אסור להוציא בכף משום מראית עין שלא יבואו לעשות כן כשהאוכל אינו מבושל כל צרכו ויבחושהו.

אבל בהוצאה בכף כשהקדירה לא על האש אין טעם לגזירות. ומה שכתב הרמ"א משם מהרי"ו הכוונה "להגיס" ולא להוציא וכמו שחילק ה"ה על הרמב"ם לעיל. ואומנם המהרי"ו מחמיר בזה שלא להוציא בכף מקדרה שאינה על האש.

קול צופיך

מנן הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

וירא - תש"ס - מאת מנן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

ה. אסור להוסיף מים רותחים לתוך תבשיל הן משום חשש מגיס הן מטעם שמבשל המים ויש מקילים .

כיסוי סיר

כאשר אדם מסיר את מכסה הסיר בשבת לדעת אם האוכל בשל או לא, כיצד יחזיר את הכיסוי?

כתוב בשולחן ערוך רנ"ד ד' "... צריך לזוהר שלא יחזיר הכיסוי אם נתגלה משחשיכה ושלא להוסיף עליו עד שיצולו - מפני שממהר לגמור בישולם בשבת".

וכן בסימן רנ"ז סעיף ד', כתוב שאם האוכל לא מבושל כל צרכו אסור להחזיר את הכיסוי, אבל אם האוכל מבושל כל צרכו "מותר להחזיר את הכיסוי ולא זו בלבד, אלא אם האוכל בשל כל צרכו ויש עליו כיסוי דק יכול להוסיף כיסוי עבה.

ועל כן: כאשר האוכל עדיין לא מבושל כל צרכו - אם הרים את המכסה לא יוכל להחזירו כי זה מקרב את הבישול.

ואם האוכל מבושל כל צרכו יש לנהוג כך:

א. יחזיק בידו את המכסה, או יניחהו על סיר אחר שמונח על הפלאטה וכדו'.

ב. האדים של המכסה מתקררים ואם יחזיר את המכסה כמות שהוא - יבשל את טיפות המים שהחזיר. לכן ינער את המכסה או ינגב אותו ואח"כ יחזיר.

כאשר האוכל מבושל כל צרכו, אף על פי שיהא שינוי בתבשיל אם יחזיר מכסה - מותר להחזיר את המכסה. ואם הסיר היה מונח מבעוד יום ללא כיסוי ומבושל כל צרכו אף על פי כן אסור לכסותו בשבת. ואם לא בשל כל צרכו אסור להחזיר את המכסה.

איסור ממחך

כתוב בשולחן ערוך שכ"א י"ט "שום ובוסר ומלילות שריסקן מערב שבת, אם מחוסרים דיכה אסור לגמור דיתכס בשבת. ואם אין מחוסרין אלא שחיקה - מותר לגמור בשבת לפיכך מותר לגמור שחיקת הריפות בעץ פרוור בקדירה בשבת אחר שמורידין אותה מעל האש.

וכתב שם הרמ"א: "הגה, ומותר להחליק האוכל בשבת ולא הוי בזה משום ממרח הואיל ואפשר לאכול בלא זה. ומ"מ המחמיר במאכל של תפוחים וכדומה שדרכו בכך תבוא עליו ברכה".

פעם היו בפרוסות הלחם "חורים" וכן יש היום במקצת מהלחמים, ואעפ"כ מותר למרוח על הלחם ו"לסתום" בממרח חומוס, אבוקדו, חמאה וכו' את החורים וכן אין בזה משום "ממחך" או "ממרח" עיין כה"ח ומש"ב שם .

"ולמרח תפוחים מבושלים על הלחם וה"ה שומן וחמאה - בודאי שרי". אבל יש להזהר שלא להחליק יפה יפה סלאט חומוס וכדומה כשהם בצלחת שבזה יש חומרת ממרח ומי שנוהר בזה תעי"ב עי"ש .

קילוף ירקות

כתב הרמ"א "אסור לקלוף שומים ובצלים כשקולף להניח אבל לאכול לאלתר - שרי". ואסור לעשות כך משום בורר.

על כן לקלוף תפוחי עץ ומלפפון וכיו"ב מותר בשבת ואין בזה משום בורר, כי זו דרך אכילה וראה בבאור הלכה ד"ה "לקלף" ודווקא כשקולף לאכול לאלתר.

תות שדה - יש בראשו עלה קטן, יש שאמרו שמותר להוציא את העלה ולזרוק ויש אוסרים כי זה בורר, ועל כן יוציאו את העלה עם חתיכה מהפרי ויזרקו וכן עלה שעל תפוח עץ.

או מותר? שו"ת רמב"ם ס"י ש"ה יש להסביר את המציאות בשאלה יש סיר עם אורז, חיטה, סולת וכדו' ומכניסים לשם גם בשר וכדי שלא יהיה מרקם לא אחיד היינו גושים גושים חלק סמיך וחלק לא על ידי ערבוב בחזקה הופך הכל לעיסה אחת אחידה, ולפעמים יש צורך להוסיף גם מים חמים לעיסה, האם מותר הדבר?

והשיב: ודאי שכל זה מותר הוא שהרי בפירוש תנינא - השום והבוסר והמלילות שריסקן מבעוד יום וכו' וקל וחומר לריפות דייסא שכבר דכו אותן במדוכה כל צרכן ונתבשלו כל צרכן ואינן מחוסרין אלא מעט שחיקה ועירוב ונתנית מים חמים לתוך הקדירה - מותר" אגב, מכאן ראינו נגד אותם הנהגים לשים מים חמים בקדירה שעל גבי האש וכאן פסק הרמב"ם שמותר דווקא אחר שהורדה מן האש ועיין בפוסקים שיש מחמירים אפילו אחר הורדה מהאש. ומוסיף הבית יוסף: "ואפילו לפי מה שכתבתי בסימן שי"ח שכל שהקדירה היא רותחת אסור משום דמגיס הוי כמבשל הכא מיד אחר שמורידין אותה מעל האש מותר להגיס בה כיון שכבר נתבשלה כל צרכה".

וכן פסק בשו"ע שכ"א, י"ט: "שום ובוסר שריסקן מער"ש - אם מחוסרים דיכה אסור לגמור דיתכס בשבת ואם אין מחוסרים אלא שחיקה מותר לגמור בשבת. לפיכך מותר לגמור שחיקת הריפות בעץ פרוור בקדירה אחר שמורידין אותה מעל האש".

היוצא מדברים אלו שאם התבשיל כבר מבושל כל צרכו שאין בישול אחריו והורד מן האש - מותר להגיס ממש בקדירה עיין מש"ב שי"ח ס"ק קט"ו .

נתנית מים רותחים לתוך תבשיל:

הבית יוסף בסימן רנ"ג הביא דברי רבנו יונה באגרת התשובה המובאים בנימוקי יוסף "מכשלה גדולה בידי מקצת העם שטומנים מער"ש קומקום של מים חמים כדי לתת לתוך הקדירה בשבת כשהתבשיל מצטמק ופעמים שהמים אינם חמים כל כך שהיד סולדת בהם וכשמערים אותם לקדירה שהיד סולדת בה מתבשלים בתוכה ונמצאו מבשלים בשבת... ובכלבו כתב שיש לזוהר מלתת מים חמים בעוד הקדירה על האש לפי שהן מערבות ומגיסות בקדירה כדי לערב יפה וקיימא לן דמגיס חייב משום מבשל אפילו בקדירה מבושלת כל זמן שהיא על האש". והר"ן כתב שיש בזה משום הטמנה ע"ש בבית יוסף.

וכן פסק בשו"ע רנ"ג, ד' ואעפ"י שרוב הפוסקים חלקו על הכלבו מכל מקום יש לאסור מהטעמים האחרים הנ"ל. וכלשון השו"ע "יש למחות ביד הנהגים להטמין מבעו"י קומקום של חמין ונותנים אותם לתוך הקדירה בשבת כשהתבשיל מצטמק" ועיין מש"ב וכה"ח שם שיש חולקים על השו"ע ומקילים ויש כיום עוד עדות שנהגו להקל. אולם אין לזוז מפסק השו"ע הנ"ל.

סיכום דיני מגיס בשבת:

א. קדירה שאינה מבושלת כל צרכה - אסור להגיס בה וכן אין להוציא ממנה בכלי, אפילו אינה על האש אם היד סולדת בה .

ב. קדירה המבושלת כל צרכה - אם מונחת על האש אסור להגיס בה. ג. להוציא בכף מקדירה מבושלת כל צרכה המונחת על האש: אם אין צורך גדול - תמתין עד שתוריד את הסיר מהאש ואם יש צורך כגון שהוא רעב ואינו יכול להמתין לאורחים שיאכל אתם בזמן הארוחה או מסיבה אחרת ויש בזה משום "עונג שבת" מותר ובתנאי שודאי מבושל כל צרכו.

ד. קדירה מבושלת כל צרכה ואינה על האש - מותר אפילו להגיס בה ממש וכל שכן להוציא בכף אפילו היא רותחת ויש מחמירים .

קול צופיך

מִן הַרְאִשׁוֹן לְצִיּוֹן הַרְה"ג הַמְקוּבֵל הָא-לְקִי הַרְבֵּי מֵרַדְכֵי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

וירא - תש"ס - מאת מִן הַרְאִשׁוֹן לְצִיּוֹן הַרְה"ג הַמְקוּבֵל הָא-לְקִי זְצוּק"ל

אעשה כמוה. כי אין לנשים היום את הסבלנות של הסבתא, ואין לנו את העינים המשמרות ביותר של הסבתא וגם התולעים היום חכמים יותר ונכנסים בתוך הגבעולים. ובכל זאת אם אין ברירה, יש חוברת "מן המותר בפיך" של חכם שחפץ בעילום שמו שהוציא את החוברת בהנחייתנו ושם מבואר לכל סוג ירק - את אופן נקיטתו והכשרתו. ושוב גם אם יוציא אדם חומש יותר לירקות מגוש קטיפי - כן יעשה.

*רוצים לקבל קול צופיך באמייל כל שבוע !!

שלחו לנו בבקשה באמייל ל- webmaster@harav.org

ברכות הריח

כאשר אדם אכל פרי ויש בו ריח טוב האם יברך על הריח "הנותן ריח טוב בפירות".

יש מי שאומר תברך גם על העץ, גם שהחיינו אם זהו פרי חדש וגם על הריח, ויש מי שאומר תברך רק על האכילה - וזה פוטר גם את ברכת הריח. ועט"ר הרי"ח הטוב הבא"ח כתב שיש להתרחק מהמחלוקת וע"כ יכול להריח ולברך הנותן ריח וכו' ואחר כחצי שעה לברך ולאכל.

ועל קפה טחון כשמחזיקו ביד יברך 'בורא מיני בשמים'. אך כשעובר ברחוב ליד מפעל קפה אינו מברך על הריח.

אם כן יש להזהר מאוד בהלכות ברכות לדעת מה לברך ויש להזהר בהלכות שבת כיצד יש להחזיר סיר ומכסה, כיצד מותר למרוח ולקלוף. ומי שזוהר בהלכות יזכה לסעייתא דשמיא שלא תצא תקלה תחת ידו.

שאלות

שאלה: נשאלה ע"י בנו של הרה"ג הרב מאיר יהודא גץ זיע"א לרגל חינוך פינת לויין של קול צופיך בעיר העתיקה : אבי ע"ה היה נוהג להניח תפילין שמושא רבא במנחה - מי היה השמושא רבא ומתי מעלת תפילין אלו?

שאלה: הרה"ג הצדיק המקובל האלקי שומר משמרת הקודש בירושלים מגדולי המקובלים אשר במסירות נפש שמר על קדושת הכותל ושאר מקומות הקדושים, היה נוהג לעשות תיקון חצות בכותל המערבי בפנים מול קודש הקודשים וכן היה מניח בתפילת מנחה שמושא רבא. האר"י הקדוש אמר שמעלתן כמעלת תפילין של רש"י ור"ת, שאלו חכמי המערב את הרש"י א"כ נניח רק שמושא רבא? אמר להם שאחר שמניח ביום רש"י ור"ת אז יש להן מעלה גדולה, השמושא רבא היה גאון גדול ומרן הבית יוסף הביאו רבות בהלכות תפילין. הרב גץ הניח בין תלמידיו תפילין אלו וכאשר, היה לבד הניחם בצנעא וזכה להחזיר עטרה ליושנה.

ויה"ר שזכות הרב גץ זיע"א תעמוד לנו אלף המגן שזכה מהרה לגאולה שלמה בב"א.

שאלה: איך למשוך ילדים לבוא לבית כנסת?

תשובה: משה רבינו קבע לנו יסוד בהלכות תפילה ועבודת ה', "בנערינו ובזקנינו נלך" וצריך האב להשגיח ולהביא את ילדיו במתק שפתים לבית הכנסת.

ברור שילד גדול לא יתרגש מסוכריה, אבל קטנים בודאי יחפצו בזה ויתן להם ממתקים שאינם מזיקים לבריאותם.

ומותר לאב להתאחר קצת לתפילה, כדי שיספיק לזרז את בניו ולהביאם לבית הכנסת ויעשו האב והאם ככל יכולתם והשפעתם להביא את הילדים הקטנים לבית הכנסת ואף אם יבואו לשם ממתק. מתוך שלא לשמה יבאו לשמה וכן יביאום לקידוש ולכל דבר מצוה, ויזכו לבנים יראי שמים ותלמידי חכמים.

שאלה: האם בימינו מותר להשתמש בירק כמו חסה כוסברה שאינו גדל בגידולים המיוחדים ללא תולעים של גוש קטיפי?

תשובה: הזכרתי כמה וכמה פעמים שחסד גדול עשה עמנו הקב"ה ששלח לנו את היהודים היקרים מגוש קטיפי שמזכים אותנו בירקות ללא תולעים. וכשם שהם מזכים את עם ישראל לאכול ירקות ללא תולעים, כן ה' יגן עלינו מכל שונאינו והקמים עלינו וישמור ויגן עליהם ועלינו מכל צרה אמן.

באופן מעשי, אסור היום להשתמש בירק רגיל ואין לומר שכמו שהאמא שלי נקתה בזמנו כשלא היו ירקות מגוש קטיפי אף אני

